

**MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny

Sekcia posudzovania vplyvov na
životné prostredie
Odbor posudzovania na životné
prostredie
TU

Váš list číslo/zo dňa
14782/2021-11.1.2/dš /
20.12.2021

Naše číslo
3992/2022-6.3

Vybavuje
Ing. Belanová
☎ 02/5956 2215

Bratislava
24. januára 2022

Vec

**„Rýchlostná cesta R3 Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Diaľnica D1“ – stanovisko
k zámeru navrhovanej činnosti**

Listom č. 14782/2021-11.1.2/dš zo dňa 20.12.2021 doručeným na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, sekciu ochrany prírody a biodiverzity, odbor štátnej správy ochrany prírody a krajiny (ďalej len „ministerstvo“) dňa 22.12.2021, ste nás ako dotknutý orgán požiadali podľa § 23 ods. 4 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 24/2006 Z. z.“) o stanovisko k zámeru navrhovanej činnosti „Rýchlostná cesta R3 Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Diaľnica D1“ (ďalej len „zámer“).

Ministerstvo ako príslušný orgán ochrany prírody a krajiny podľa § 65 ods. 1 písm. v) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) po preštudovaní zámeru, ako aj na základe stanoviska Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ďalej len „ŠOP SR“) č. ŠOP SR/15-004/2022 zo dňa 18.01.2022, vydáva v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z. z. k predloženému zámeru nasledovné stanovisko.

Zámer podlieha povinnému hodnoteniu v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. Navrhovaný je v Žilinskom kraji, v okresoch Dolný Kubín a Ružomberok, k. ú. Oravský Podzámok, Medzibrodie nad Oravou, Bziny, Mokrad', Dolný Kubín, Medzihradné, Vyšný Kubín, Jasenová, Valaská Dubová, Likavka. Jednou z príloh zámeru je aj hodnotenie významnosti vplyvov projektu na územia sústavy Natura 2000 v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „primerané hodnotenie“).

Zámer je navrhovaný v nasledovných variantoch:

Variant V1 modrý – tunelový: cesta je navrhovaná v parametroch R 11,5/80 (60). Celková dĺžka cesty v modrom variante je 18,692 km. Variant uvažuje s dvoma tunelovými objektami v dĺžke 880 m a 1 170 m. Tunely budú tvorené dvoma dvojpruhovými, jednosmernými tunelovými rúrami kategórie T 7,5. V rámci protihlukových opatrení je navrhnutých spolu 3 860 m protihlukových stien, najvyššia bude mať výšku 5,5 m. Na trase cesty sú navrhované tri mimoúrovňové križovatky a 23 mostných objektov. Výstavba cesty si vyžiada úpravu vodných tokov v celkovej dĺžke cca 3 110 m.

Variant V2 zelený – mestský: cesta je navrhovaná v parametroch R 11,5/80 (60). Celková dĺžka cesty v zelenom variante je 19,500 km. V rámci protihlukových opatrení je navrhnutých spolu 10 175 m protihlukových stien, najvyššia bude mať výšku 6 m. Na trase cesty je navrhovaných šesť mimoúrovňových križovatiek a 29 mostných objektov. Výstavba cesty si vyžiada úpravu vodných tokov v celkovej dĺžke cca 3 110 m.

Variant V2A zelený – subvariant 2A: cesta je navrhovaná v parametroch R 11,5/60. Dĺžka trasy vlastného subvariantu je 1,114 km. Subvariant predstavuje alternatívne trasovanie cesty zastavanou časťou mesta Dolný Kubín.

Zámer vo všetkých variantoch zasahuje do Chráneného vtáčieho územia (ďalej len „CHVÚ“) Chočské vrchy (SKCHVÚ050) a územia európskeho významu (ďalej len „ÚEV“) Orava (SKUEV0243). Rieka Orava je zároveň chráneným areálom Rieka Orava (platí tu 4. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z.) a Ramsarskou lokalitou Rieka Orava s jej prítokmi.

V okolí navrhovanej rýchlostnej cesty sa nachádza ÚEV Choč (SKUEV0305), ÚEV Šíp (SKUEV0663), ÚEV Prosečné (SKUEV0192), národná prírodná rezervácia Choč (platí tu 5. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z.), prírodná rezervácia Kunovo (platí tu 5. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z.), chránený areál Ostrá a Tupá skala (platí tu 4. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z.).

V trase navrhovanej rýchlostnej cesty sú evidované biotopy európskeho významu lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*), nížinné a podhorské kosné lúky (6510), brehové porasty deväťsilov (6430) a biotop národného významu mezofilné pasienky a spásané lúky (Lk3). V dotknutom území, ako aj v jeho okolí sa nachádza množstvo prvkov územného systému ekologickej stability (ďalej len „ÚSES“) ako biocentrá (provinciálneho, regionálneho i nadregionálneho významu), biokoridory (regionálneho i nadregionálneho významu) a genofondové lokality. Rýchlostná cesta vo všetkých variantoch zasahuje do viacerých prvkov ÚSES.

Upozorňujeme, že priestor medzi Likavkou a sedlom Brestová predstavuje významný migračný koridor veľkých šeliem, hlucháňa hôrneho a vydry riečnej. Zároveň predstavuje posledné funkčné prepojenie orografických celkov Tatry – Chočské vrchy – Veľká a Malá Fatra.

K predloženému zámeru si ministerstvo uplatňuje nasledovné pripomienky:

- Zo zámeru, ani z primeraného hodnotenia nie je zrejmé, či sa do budúcnosti uvažuje s plným profilom cesty, a teda či sa hodnotenie a všetky činnosti vzťahujú iba na navrhovaný polovičný profil alebo na plný profil rýchlostnej cesty R3. Ministerstvo požaduje túto informáciu doplniť, prípadne objasniť.
- Pri premostení rieky Oravy vo všetkých variantoch dôjde k zásahu do prioritného biotopu európskeho významu lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*), čo sa v zámere neuvádza. Zásah do tohto biotopu sa spomína len pri toku Likavka. Nie je tiež zhodnotený, prečo zásah do tohto biotopu nie je zahrnutý v ploche zásahu do nelesnej stromovej a krovinovej vegetácie (do ktorej je tento biotop zahrnutý), uvedený je len pri vplyve na biotu. Ministerstvo požaduje túto pripomienku objasniť.

- Použitie elektrického ohradníka na rizikových miestach ako opatrenie na zmiernenie vplyvov nepovažujeme v predmetnom území za najvhodnejšie.
- **Za zásadnú chybu považujeme, že pri výbere optimálneho variantu nebol v primeranom hodnotení zohľadnený identifikovaný významne negatívny vplyv všetkých variantov na tri územia európskej sústavy chránených území Natura 2000: ÚEV Choč (SKUEV0305), ÚEV Šíp (SKUEV0663) a ÚEV Prosečné (SKUEV0192). Nesprávne sú navrhnuté aj zmierňujúce opatrenia na elimináciu identifikovaného významne negatívneho vplyvu na územia európskej sústavy chránených území Natura 2000.**
- V kapitole 10. *Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie* je v opatreniach na ochranu fauny uvedené, že za účelom zmiernenia vplyvu výstavby a prevádzky cestnej komunikácie R3 na veľké šelmy, ktorý je vyhodnotený ako významný negatívny (-2) je nevyhnutné zabezpečiť konektivitu orografických celkov Tatry, Chočské vrchy, Veľká a Malá Fatra vrátane Oravskej vrchoviny a Oravskej Magury. Toto možno uskutočniť vybudovaním vhodného ekoduktu, resp. sústavou viacerých ekoduktov alebo estakád naprieč uvažovanou líniou R3.

S potrebou vybudovania vhodných objektov na zabezpečenie migrácie živočíchov vrátane veľkých šeliem a vydry riečnej ministerstvo súhlasí. Upozorňujeme však, že **na základe stanovenia významného vplyvu (-2), nie je možné navrhnúť ekodukty, resp. iné vhodné objekty na migráciu ako zmierňujúce opatrenie**, nakoľko zmierňujúce opatrenia majú byť navrhnuté pri mierne negatívnych vplyvoch. Ak primerané hodnotenie preukáže významne negatívny vplyv, realizácia projektu sa neodporúča a hľadá sa možné alternatívne riešenia bez nepriaznivého vplyvu, resp. s menším nepriaznivým vplyvom. Ak takého riešenie nie je možné, projekt je možné schváliť len ak sa musí zrealizovať z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu a za podmienky uloženia kompenzačných opatrení. V zmysle uvedeného máme za to, že je možné predložiť nový variant V1, kde súčasťou variantu budú aj spomínané ekodukty (nie ako zmierňujúce opatrenia), kde takéto riešenie bude mať menší nepriaznivý dopad na integritu územia. Ministerstvo preto **žiada predložiť nový variant, resp. subvariant variantu V1 tunelového, ktorý vyhodnotí vplyv navrhovanej činnosti. Takýto variant bude samozrejme potrebné posúdiť v správe o hodnotení ako aj v primeranom hodnotení.**

K predloženému primeranému hodnoteniu si ministerstvo uplatňuje nasledovné pripomienky:

- Identifikácia dotknutých území nie je dostatočne odôvodnená, nakoľko sa neuvádza prečo sa neuvažuje s blízkym ÚEV Veľká Fatra (SKUEV0238), kde sú predmetom ochrany veľké šelmy. Pripomienku požadujeme odôvodniť.
- Vyhodnotenie vplyvov nie je v súlade s Metodikou hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 (ŠOP SR, 2014, 2016) (ďalej len „metodika“). Absentujú podrobné kvantitatívne i kvalitatívne údaje o dotknutých druhoch a biotopoch. Absentuje jednoznačná identifikácia vplyvov, formuláciu „budú výstavbou dotknuté časti potenciálnych loveckých teritórií“ nemožno považovať za identifikáciu vplyvu. Namiesto rozsiahleho opisu ekologických nárokov druhu treba

uviesť podrobný opis vplyvu. Vplyvy jednotlivých variantov nie sú jednoznačne odlišené. Informácie požadujeme doplniť.

- Pri viacerých identifikovaných vplyvoch chýba odborné odôvodnenie významnosti vplyvu, napr. pri druhu orol skalný sa predpokladá ovplyvnenie 16,66 % - 40 % populácie v danom CHVÚ a vplyv je vyhodnotený ako mierne negatívny (-1). Upozorňujeme, že už ovplyvnenie 1 % druhu (predmetu ochrany) možno považovať za významný vplyv. Informácie požadujeme doplniť.
- Nesprávne je aj vyhodnotenie významnosti vplyvov prostredníctvom intervalu/škály „rozsah vplyvu sa môže pohybovať v intervale +1 až -1“, napr. pri druhu netopier veľký v ÚEV Orava, kde namiesto „významnosť“ je uvedený „rozsah“ a kde absentuje priestorová identifikácia jednotlivých vplyvov a vyhodnotenie celkového vplyvu. Vplyvy požadujeme uvádzať jednoznačne a zároveň doplniť priestorovú identifikáciu jednotlivých vplyvov a vyhodnotenie celkového vplyvu.
- Nesúhlasíme s konštatovaním, že hlucháň hôrny, ktorý je predmetom ochrany CHVÚ Chočské vrchy nebude dotknutý výstavbou a prevádzkou navrhovanej R3. Na základe poznatkov ŠOP SR (Správy TANAP) využíva územie v oblasti Brestová - Valaská Dubová - Likavka na migráciu v smere východ – západ a územie je vyhodnotené ako významný koridor potrebný pre zachovanie komunikácie v rámci jadrovej populácie (Program záchrany hlucháňa hôrneho, Mikoláš et al., 2018). Potrebné je preto tieto informácie zapracovať v nasledujúcom štádiu posudzovania, do správy o hodnotení ako aj do primeraného hodnotenia.
- Chýba jednoznačný záver, na integritu ktorých dotknutých území sústavy Natura 2000 bude mať projekt pravdepodobne významný negatívny vplyv. Požadujeme doplniť.
- Pri hodnotení kumulatívnych vplyvov nebola zohľadnená kumulácia vplyvov s diaľnicou D1, na ktorú rýchlostná cesta nadväzuje, preto požadujeme kumuláciu doplniť.
- V kapitole Návrh zmierňujúcich opatrení sa uvádza aj návrh kompenzačného opatrenia (ekodukt). Ministerstvo upozorňuje, že úlohou primeraného hodnotenia je určiť, či plán alebo projekt môže mať významne negatívny vplyv na integritu dotknutých území európskej sústavy chránených území sústavy Natura 2000, nie navrhovať kompenzačné opatrenia. Spájanie zmierňujúcich a kompenzačných opatrení je metodicky nesprávne, nakoľko ide o dva rôzne typy opatrení.
- **Za najzásadnejšiu chybu považujeme, že v závere primeraného hodnotenia sa napriek identifikovaným významne negatívnym vplyvom na ÚEV Choč (SKUEV0305), ÚEV Šíp (SKUEV0663) a ÚEV Prosečné (SKUEV0192) uvádza jeden z variantov (V1 modrý) ako prijateľný. Záver primeraného hodnotenia je preto nesprávny.**

Ministerstvo upozorňuje na § 28 ods. 11 zákona č. 543/2002 Z. z., kde je jednoznačne uvedené, že ak sa na základe primeraného hodnotenia nepreukáže že projekt nebude mať nepriaznivý vplyv na integritu územia a neexistujú iné alternatívne riešenia bez nepriaznivého vplyvu, resp. s menším nepriaznivým vplyvom, takýto projekt je možné schváliť len ak sa musí zrealizovať z naliehavých dôvodov vyššieho verejného záujmu

a za podmienky uloženia kompenzačných opatrení. V zmysle uvedeného máme za to, že je možné predložiť nový variant V1, kde súčasťou variantu budú aj spomínané ekodukty (nie ako zmierňujúce opatrenia), kde takéto riešenie bude mať menší nepriaznivý dopad na integritu územia. Ministerstvo preto **žiada predložiť nový variant, resp. subvariant variantu V1 tunelového, ktorý vyhodnotí vplyv navrhovanej činnosti. Takýto variant bude samozrejme potrebné posúdiť v správe o hodnotení ako aj v primeranom hodnotení.**

V zmysle vyššie uvedených pripomienok k zámeru ako aj k primeranému hodnoteniu požaduje ministerstvo v správe o hodnotení nasledovné:

- Navrhnuť a posúdiť nový variant, resp. subvariant variantu V1 tunelového bez významného negatívneho vplyvu na územia sústavy Natura 2000.
- Pri návrhoch ekoduktov zohľadniť aktuálne odborné poznatky o migrácii živočíchov v dotknutom území napr. aj „Jadrové oblasti a ekologické koridory pre veľké šelmy v Karpatoch“ (ConnectGREEN: Core areas and ecological corridors for large carnivores in the Carpathians), kde je územie medzi Valašskou Dubovou a Likavkou charakterizované ako „critical connectivity area“. Stredovú šírku ekoduktov odporúčame stanoviť na minimálne 200 m.
- Prepracovať primerané hodnotenie na základe vyššie uvedených pripomienok. Primerané hodnotenie dopracovať zároveň aj pre ďalší nový navrhnutý variant.
- Vyhodnotiť aj vplyvy činností súvisiacich s výstavbou a prevádzkou R3 (napr. uloženie rúbaniny z tunela, stavebné dvory, prístupové cesty a pod.).
- Uviesť jednoznačne dotknuté územia európskej sústavy chránených území Natura 2000 a zdôvodniť na základe čoho boli identifikované ako dotknuté. V prípade, že niektoré územia za dotknuté nepovažujeme je zároveň potrebné odborne zdôvodniť na základe akých kritérií nebudú dotknuté.
- Na zmiernenie všetkých identifikovaných vplyvov navrhnuť také zmierňujúce opatrenia, ktoré budú konkrétne, adresné a vyhodnotiteľné. Upozorňujeme, že za zmierňujúce opatrenia nie je možné považovať dodržiavanie platných legislatívnych predpisov.
- Navrhnuť konkrétne požiadavky na monitoring záujmov ochrany prírody a krajiny: prvky, čas a trvanie monitorovania, adresáta i spôsob odovzdávania výstupov.

S pozdravom

Mgr. Lenka Jamborová
riaditeľka odboru